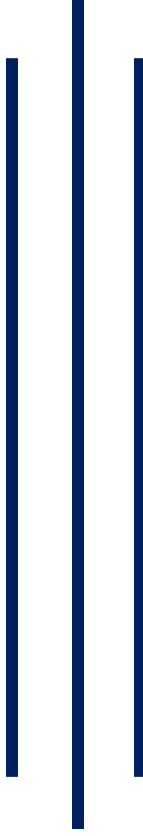

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को
नीति तथा कार्यक्रम

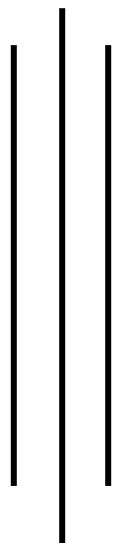
शिवालय गाउँपालिका

जाजरकोट

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

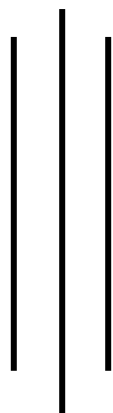
२०७९

गाउँसभाको बैठकमा मिति २०७९/०३/१० गतेका दिन गाउँपालिका अध्यक्ष श्री
शेर बहादुर शाहीज्यूले प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को

नीति तथा कार्यक्रम

शिवालय गाउँपालिका
जाजरकोट
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

सभाका उपाध्यक्षज्यू तथा

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु ।

गाउँपालिकाको यस सम्मानित गाउँसभा समक्ष गाउँपालिकाको मार्गदर्शक सिद्धान्तको रूपमा रहेको आर्थिक बर्ष २०७९/०८० को समग्र नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वायनको दस्तावेजको रूपमा यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहँदा अत्यन्तै गर्वको महसुस गरेको छु ।

नेपालको संविधानको बमोजिम शिवालय गाउँपालिकाको यस गाउँसभामा आर्थिक बर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले उत्पादन वृद्धि, रोजगारी सिर्जना, पूर्वाधार विकास, तथा सुशासन प्रवर्द्धनमा अहम भूमिका खेल्ने अपेक्षा राखेको छु ।

यस महत्वपूर्ण अवसरमा संघीय शासन प्रणाली आत्मसाथ गर्दै राष्ट्रियता, स्वाधिनता, सामाजिक न्याय, समानता र समृद्धिको लागि भएका जनआन्दोलन, जनयुद्ध र विभिन्न आन्दोलनहरुमा आफ्नो अमूल्य जिवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान शहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पन गर्दछु । यस क्रममा घाइते तथा अपाङ्ग भएका व्यक्तिको स्वास्थ्य लाभको कामना सहित आन्दोलनमा सहभागी भई योगदान गर्नुहुने सम्पूर्ण योद्धाहरुको स्मरण गर्दै सबैमा उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

संवत् २०७९ साल बैसाख ३० गते स्थानीय तहको दोस्रो कार्यकालको लागि निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । शिवालय गाउँपालिकामा नवनिर्वाचित सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरुलाई हार्दिक बधाई तथा सफल कार्यकालको शुभकामना दिन चाहान्छु । यस निर्वाचनलाई स्वच्छ, निशपक्ष र स्वतन्त्र रूपले सम्पन्न गर्न योगदान गर्नुहुने आम नागरिक, राजनीतिक दल, निर्वाचन आयोग, सुरक्षा निकाय र राष्ट्रसेवक कर्मचारी लगायत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

शिवालयको कठिन भूगोल, सिमित स्रोत साधन, प्राकृतिक स्रोतको न्युन उपयोग, न्युन आन्तरिक राजश्व परिचालन तथा दक्ष प्राविधिक जनशक्तिको अभावमा उपलब्ध स्रोतको प्रभावकारी उपयोग हुन सकेको छैन । सिमित स्रोत साधनको महत्तम उपयोग गरी शिवालयको बेरोजगारी, विपन्नता, न्युन उत्पादन लगायतका मुलभूत समस्याहरुको सार्थक समाधान गर्ने दिशामा नीति तथा कार्यक्रम केन्द्रित गरेको छु ।

आगामी बर्षको नीति तयार पार्दा "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय अकाङ्क्षा, कर्णाली प्रदेश सरकारको "समृद्ध कर्णाली : सुखारी कर्णालीबासी" को दिर्घकालीन सोच, नेपालको संविधान, संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट जारी ऐन, दिगो बिकासका लक्ष्यहरु कानून तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, गाउँपालिकाको अर्थ विधेयक २०७९, विनियोजन विधेयक २०७९, शिवालय गाउँपालिकाको विगत नीति तथा कार्यक्रम, बिषयगत समितिका सुझावहरु, विज्ञका सुझावहरु, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरुले दिनुभएका सुझावहरु, सञ्चारकर्मी, नागरिक समाज, विभिन्न राजनीतिक दलहरु, विभिन्न संघ संस्था एवं सरोकारवालाको सुझाव र शिवालयबासी दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरुबाट प्राप्त सुझाबलाई समेत आधार लिएको छु ।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

अब म शिवालय गाउँपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिएका आधारहरु निम्न बमोजिम प्रस्तुत गर्दछु:-

- नेपालको संविधानको प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु
- संघीय सरकारको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु
- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरु
- प्रदेश सरकारले लिएका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरु

- स्थानीय आर्थिक कार्यप्रणाली एवं एकल तथा साझा अधिकार सूचि
- स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू
- नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य स्थानीय तह सञ्चालन सम्बन्धी ऐन, नियमावलीका प्रावधानहरू
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू दीगो विकास लक्ष्य, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास
- बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, खुला दिसामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्य सम्बन्धित विषयहरू
- निर्वाचनको क्रममा जारी गरीएका प्रतिवद्धता पत्रहरू
- विगत आर्थिक वर्षहरूमा शिवालय गाउँपालिकाले तयार पारेका नीति कार्यक्रम तथा योजनाहरू
- बस्तीस्तरबाट आएका सुझावहरू
- विभिन्न राजनैतिक दलहरू, संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरू, गाउँपालिकाबासी सम्पूर्ण दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरूका सल्लाह तथा सुझावहरू ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

शिवालय गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका मुख्य उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन्,

- जनताको मौलिक हकको रूपमा रहेका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्ति गर्ने,

- जनतालाई आत्मनिर्भरता तिर उन्मुख गराउन रोजगारीका नयाँ स्रोतको खोजी गर्ने र शिवालयबासीको क्षमताको उच्चतम उपयोग गरी समृद्ध पालिका बनाउने,
- सीमित स्रोत साधनका बावजुद पनि भौतिक एवं सामाजिक विकासको पूर्वाधार विकास गरी समृद्ध शिवालय गाउँपालिका निर्माण गर्ने,
- आर्थिक सम्वृद्धि, सामाजिक, साँस्कृतिक रुपान्तरण सहितको मानवीय विकास गर्ने,
- कृषि सहकार्य समूह, श्रम सहकारी समूह र अन्य सहकारी मार्फत आयआर्जन बृद्धि गरी गरिबी अन्त्य गर्ने र रोजगारी श्रृजना गरी बेरोजगारी हटाउने,
- कोभिड-१९ लगायतका महामारी नियन्त्रण, रोकथाम र व्यवस्थापनको लागि पूर्व तयारी गर्ने,
- व्यापक युवा परिचालनको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना गर्ने, आफूसँग भएको साधनस्रोत र सीपको सदुपयोग गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने,
- विकासका पूर्वाधारको गुणस्तरीयता कायम गर्ने,
- गरीबी उन्मुलन गर्ने, रोजगारी श्रृजना गर्ने,
- सामाजिक शोषणका सबै अवशेष अन्त्य गर्न आर्थिक सम्वृद्धि र सामाजिक, साँस्कृतिक रुपान्तरण अभियान संचालन गर्ने,
- शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, खाद्य सम्प्रभुत्व, आवास, रोजगार, सामाजिक न्याय, सामाजिक सुव्यवस्था, दिगो विकास गर्दै समाजवादको आधार खडा गर्ने,
- जलस्रोत, उर्जा, कृषि, पर्यटन, पशुपालन, जंगल, जडिबुटी उत्पादन जस्ता आर्थिक उपार्जनका क्षेत्रलाई समुचित र न्यायसंगत ढंगले उपयोग गर्ने, कृषक सहकार्य समूह, सहकारी समूहलाई प्रोत्साहित गर्ने र भौतिक पूर्वाधार उद्योगको स्थापना गर्दै मानव सुचकाङ्कको विकास गर्न योजनावद्ध र एकिकृत ढंगले अगाडि बढ्ने,

- ठूला पूर्वाधारका आयोजना निर्माण र स्तरोन्नति, स्थानीय प्राथमिकताका क्षेत्र र आयोजनामा विधि सम्मत र कानून सम्मत तरिकाले साझेदारी निकायहरूलाई आमन्त्रण गर्ने,
- कृषि, वनमा आधारित साना तथा लघु उद्योगहरूको स्थापना र संचालनमा विशेष ध्यान दिने र विभिन्न उत्पादन र रोजगारमा विशेष ध्यान दिई परनिर्भरतालाई घटाउने,
- नेपालको संविधान २०७२ मा मौलिक अधिकारको रूपमा प्रत्याभूत गरेका शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, खाद्य सम्प्रभुता, आवास जस्ता विषयलाई कानून बनाई प्रभावकारी ढंगले लागु गर्ने,
- शिवालय गाउँपालिका भित्र उपलब्ध साधनस्रोतको अधिकतम परिचालनद्वारा तीव्र आर्थिक वृद्धि हासिल गर्दै प्राप्त स्रोत साधनको न्यायोचित वितरण, आर्थिक, सामाजिक असमानता हटाउने, शोषण रहित समाजको निर्माण गर्ने, समाजवादी अर्थतन्त्रको आधार खडा गर्ने,
- स्वतन्त्र, निष्पक्ष, मानवअधिकार, लैंगिक समानता, सामाजिक न्याय, समावेशी र समानुपातिक सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गर्दै लोककल्याणकारी व्यवस्थालाई सुदृढ र दिगो बनाउँदै लैजाने,
- विकास निर्माणमा क्षेत्रीय सन्तुलन कायम गर्ने, पछाडि परेका क्षेत्र पहिचान गरी प्राथमिकतामा ल्याउने, शिवालय गौरवका आयोजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्ने, विभिन्न कृषि पशुपालन पकेट क्षेत्रको ब्लक तथा पकेट क्षेत्रको स्तर उन्नति गर्ने, सुचना प्रविधिलाई थप सुदृढ गराउने, विपन्न परिवारलाई आयआर्जनका उपाय सुझाउने, स्वास्थ्य क्षेत्रको दिगो र प्रभावकारी व्यवस्थापन, विपद जोखिमको व्यवस्थापन गर्ने, आयुर्वेदिक, होमोपेथिक पद्धतिको स्थापना, संरक्षण र विकास, श्रमको सम्मान गर्ने, संस्कृतिको विकास, प्रविधि मैत्री शिक्षामा जोड, पारिवारिक र सामाजिक हिंसामा परेका व्यक्तिको पुनर्स्थापना र

संरक्षण, स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र पठनपाठन, अनुगमन मुल्यांकनलाई व्यवस्थित गर्ने,

- वनजंगल, वन्यजन्तु र पशुपंक्षीको चोरी पैठारी, शिकार क्षति, मिलिभगत, आगलागी, फडानी पर्यावरणीय प्रदुषण, व्यक्ति वा समुदायमा जो कसैका लागि पनि बन्चित गरेका विषय हुन्, यस्ता दुष्मनीका विरुद्ध गोप्य सूचना दिने व्यक्ति वा संस्थालाई प्रोत्साहन दिने व्यवस्था गर्ने,
- बजार, व्यापार व्यवसाय, औषधी पसल दैनिक उपभोग्य उत्पादित वस्तुको विक्रि वितरणमा हुने कालो बजारी, कृत्रिम अभाव लगायतका अपराधजन्य कार्यहरुको निरन्तर अनुगमन गरी गलत कार्य गर्नेलाई कारवाहीका लागि सिफारिस गर्ने र स्थानीय बजारमा सस्तो पसल स्थापनाको पहल गर्ने ।

सभाका उपाध्यक्षज्यू तथा

सभाका सदस्य ज्यूहरु,

आ.व. ०७४/०७५ देखि ०७८/०७९ को समीक्षा

नेपालको संविधान २०७२ निर्माण पश्चात २०७५ जेठ ५ मा शिवालय गाउँपालिकाको विधिवत संरचना निर्माण र लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको पहिलो स्थानीय सरकार निर्माणपछि सरकारको तर्फबाट भए गरेका कामको समीक्षा यस प्रकार उल्लेख गरिएको छ ।

उपलब्धिका पक्षहरु:

- पहिलो वर्ष नमूना कानूनको आधारमा काम गर्नुपर्ने अवस्था रह्यो र विस्तारै कानून, कार्यविधि, नियमावली र निर्देशिका बनाएर लागु गर्दै जाने अवस्था श्रृजना भयो । आफ्नै भवन नहुँदा भाडाको घरमा बस्नुपर्ने, जनशक्तिको अभाव, जनप्रतिनिधिको कार्य अनुभवको कमी, क्षेत्रगत र विषयगत समिति आफ्नो भूमिकाबारे स्पष्ट नहुँदा सार्थक प्रतिफल भएन ।

- प्राथमिकताका विषयहरू निर्धारण गरी शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, कृषि उत्पादन र पूर्वाधार विकासलाई राखी काम अगाडी बढाएको पाइन्छ । श्रम सहकारी मार्फत रोजगारी सिर्जना गर्ने, प्रविधि मैत्री शिक्षा सेवा प्रदान गर्ने, विद्यालयमा निजि शिक्षकका ठाउँमा अनुदान शिक्षक व्यवस्था, गाउँपालिका अस्पताल स्थापना, स्वास्थ्यमा ल्याब सेवा स्थापना र चेकजाँच गर्ने, वडामा स्वास्थ्य एकाई स्थापनाका कामहरू भएका छन् । बहुउद्देश्यीय सहकारी स्थापना, कृषि पकेट क्षेत्र र ब्लक निर्माण, पशुपालन ब्लक निर्माण, संघसंस्थाको संस्थागत विकास र परिचालन, विद्युतीकरण, सडक पूर्वाधारको विकास र स्तरोन्नति, पर्यटन पूर्वाधारको विकास, कोभिड-१९ को व्यवस्थापन, कृषक सहकार्य समूह गठन र परिचालन जस्ता महत्वपूर्ण कामहरूको शुभारम्भ र कार्यान्वयन भएको छ ।

सिमाहरू

- संघीयता पछिको पहिलो सरकार भएकोले भौतिक संरचनाको अभाव, कानून नीतिको अभाव, अनुभवको कमी जस्ता विषयले गुणात्मक उपलब्धीमा बाधा सिर्जना भए ।
- तीव्र जनआकांक्षा र साधन स्रोतको कमीको तालमेल नहुँदा निराशा र अन्तर विरोध श्रृजना भएका छन्, जनताका आवश्यकता र स्रोत साधनको सीमितता बारे आपसी अन्तर्क्रिया गर्नुपर्ने र बुझाईलाई एक ठाउँमा केन्द्रित गर्न नसक्नु पनि समस्या रह्यो ।
- कोभिड-१९ लगायतका महामारीले पनि आर्थिक, भौतिक विकासमा अवरोध सिर्जना भयो । सरकारको सम्पूर्ण ध्यान कोभिड-१९ रोकथाम र नियन्त्रणमा खर्च गर्नुपर्दा यो समस्या सिर्जना भयो ।

सभाका उपाध्यक्षज्यू तथा
सभाका सदस्य ज्यूहरु,

अब म क्षेत्रगत नीतिलाई प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु,

(क) आर्थिक विकास नीति

कृषि नीति

- कृषि क्षेत्रलाई परम्परागत र निर्वाहमुखी अवस्थाबाट आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण र व्यवसायिकरण गरी कृषि तथा पशुपन्छी पालनमा संगलन किसान व्यवसायीलाई बजारको पहुँचमा सहजीकरण गर्न जोड दिईनेछ ।
- बाँझो जग्गा छाडने प्रचलनलाई निरुत्साहित गरी जग्गाको चक्लावन्दी कार्यक्रमबाट बाली सुहाउँदो खेतीलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- एकल महिलाद्वारा संचालित कृषि फर्म र कृषि उत्पादनमुलक कार्यक्रमलाई कामका आधारमा प्रोत्साहन दिईनेछ ।
- “शिवालय गाउँपालिकालाई बिउ उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि (प्याज, मुला, सिमि, मकै र गहुँको) बिउ उत्पादन गर्ने किसानलाई प्रोत्साहित गर्न मुल बिउमा अनुदान दिईनेछ । साथै कृषिबाट वितरण गर्ने मल बिउविजन तोकिएको मापदण्ड र गुणस्तर अनुसार उपलब्ध गराईनेछ ।
- गुणस्तरिय बिउविजन र सिँचाई प्रविधिमा शिवालय गाउँपालिकाका सबै कृषकलाई मौसम अनुसार उन्नत बिउ विजन समयमा नै सबै किसानलाई उपलब्ध हुने गरी पहुँच पुर्याउने यस सरकारको प्राथमिकता हुनेछ ।
- अनलाईन सुचिकरणमा प्रविष्ट भएका किसानहरुलाई किसान सुचिकरणको परिचय पत्र वितरण गरी दोहोरो अनुदानलाई कडाईका साथ पालना गरी थप सेवा प्रवाहमा गुणस्तरियता कायम गर्न ध्यान दिईनेछ ।

- तरकारी खेतिका लागि विज्ञाबाट अध्ययन गरी आलु पकेट, स्याउ पकेट, तरकारी पकेट, टिमुर पकेट क्षेत्र घोषणा गरी आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- चिया खेतीको सम्भाव्यता अध्ययनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- किसानलाई आत्मनिर्भर गराउन भेरी, छेडा, स्यापी देखि जाँतसम्म र नेपा खोला लगायतका सबै ठाउँमा माछापालन पोखरी निर्माण, माछाको चारा उद्योग निर्माण र भुरा बितरण गरी माछापालनलाई व्यावसायिकरण गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरको उत्पादनलाई गाउँपालिकाको कृषि गुरुयोजनाबाट उपयुक्त खेती सिफारिस गरी निश्चित क्षेत्रमा फलफूलको व्यावसायिक खेतिको प्रवर्द्धन गरिनेछ । नमुना फलफूल बगैँचा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ । शिवालय गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रमा किवि, ओखर, अङ्गुर, आँप आदि फलफूलको पकेट क्षेत्र निर्माण गरी अनुदानमा विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
- शिवालय क्षेत्रभित्र रहेका पानीका मुहान पहिचान गरी साना सिंचाई, प्लाष्टिक पोखरी, रिचार्ज पोखरी निर्माण गर्ने कार्यलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- पालिका क्षेत्रभित्र लगाईने उपयुक्त बाली छनौटका लागि माटो परिक्षण सेवा उपलब्ध गराईनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उत्पादित कृषि उपजहरूलाई व्यावसायिकरण गर्न गाउँपालिका केन्द्र ऐरेलीमा कृषि उपज संकलन केन्द्र साथै चिस्यान केन्द्रको व्यवस्था गरिनेछ ।

पशुपालन

- यूवाहरूलाई व्यावसायिक रूपमा पशुपालन व्यवसायमा संलग्न गराई रोजगारीको व्यवस्था गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कृषकहरूलाई पशुपालन क्षेत्रमा आत्मनिर्भर बन्न परम्परागत पेशालाई व्यावसायिकरण गरीने निति लागु गरिनेछ ।

- दुध, अण्डा, माछा मासुको उत्पादनमा वृद्धि गरी गाउँपालिकालाई पशुजन्य उत्पादनमा क्रमशःआत्मनिर्भर बनाईनेछ ।
- परम्परागत रैथाने जातका लोपोन्मुख गाई भैसीको संरक्षण र सम्बर्धन गरिनेछ साथै विक्रि वितरणका लागि आवश्यक कार्यविधि तयार गरिनेछ ।
- आर्थिक स्तर कमजोर भएका कृषकहरुका लागि पशुपालन सम्बन्धी आवश्यक परामर्श सेवा, अनुदान दिई प्रोत्साहन गरिनेछ । वाखापालन भैसीपालन लगायतका कृषकहरुलाई दिइने सेवा अनुदान तालिम एकै व्यक्ति, समुह, सहकारी वा संस्थालाई पटक पटक दोहोरिने गरी उपलब्ध नगराईने नीति लिइनेछ । त्यस्तो सेवा समता, समानता र समावेशिताको आधारमा प्रवाह गर्नुपर्नेछ । यस्तो गरेको नपाईएमा नियमानुसार आवश्यक कारवाही गरिनेछ ।
- पशुपन्छिमा लाग्ने विभिन्न महामारी रोग नियन्त्रणको लागि संघीय र प्रदेश सरकारको समन्वयमा रोग नियन्त्रणक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै पशु विमा कार्यक्रम प्रभावकारी रूपले संचालन गर्नका लागि आवश्यक आर्थिक एवंम प्राविधिक सहयोग गरिनेछ ।
- पशुपालन व्यवसायमा संलग्न भएका कृषकहरुको बास्तविक पहिचान गरी पालिका तथा अन्य क्षेत्रबाट प्राप्त अनुदानका लागि सिफारिस गरिनेछ ।
- बङ्गुरपालन पकेट क्षेत्र छनौट गरी उन्नत जातको बुङ्गुर पालन कार्यलाई अघि बढाईनेछ ।

संस्कृति तथा पर्यटन

- गाउँपालिकाको वडा नं. ५ को चिउँदुवा क्षेत्र, वडा नं. ६ को मालिका क्षेत्रमा होमस्टे सेवाको प्रवर्द्धन गर्ने र पालिकाको वडा नं. ७ जुँगा झरना क्षेत्रमा पर्यटन विकास गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- शिवालय गा पा क्षेत्रका परम्परागत पैसेरी नाच , खाडा नाच, सोरठी, मारुनी, मयुर नाचको संरक्षण विभिन्न साँस्कृतिक प्रतियोगिता गरी पुरस्कृत गरीने छ । साथै परम्परागत दमाह ,सनाही , झ्याली , तरबार , खाँडा पैचन , मादल जस्ता लोक बाजाको संरक्षण तथा सम्बर्धन गरिनेछ ।

उद्योग, वाणिज्य तथा सहकारी

- गैरसरकारी संघ संस्थाबाट संचालन गरिने सबै प्रकारका सेवा गाउँपालिकाको एकद्वार प्रणाली मार्फत संचालन गर्ने गरी अनुमति प्रदान गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित सबै प्रकारका सहकारी प्रभावकारी रूपमा नियमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- अनुदान लिने र कार्यसम्पादन नगर्ने सबै सहकारीलाई गाउँपालिकाको कुनै सेवा सुविधामा संलग्न नगराईने साथै कालो सुचिमा राखि अन्य कुनै निकायमा अनुदान तथा सुविधाका लागि सिफारिस गरिने छैन ।
- स्थानीय कच्चा पदार्थको प्रयोग संचालन गरिने साना तथा मझौला उद्योग व्यवसायलाई विशेष प्राथमिकता दिई प्रवर्धन गरिनेछ ।
- युवा तथा शैक्षिक बेरोजगारलाई प्राथमिकतामा राखी स्वरोजगारमुलक कार्यमा संलग्न स्थानीय उद्यमीहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । साथै सहूलियत पुर्ण ऋणका लागि सहजिकरण गरिनेछ ।
- प्रशोधित पिउने पानीका लागि गाउँपालिका, सर्वसाधारण र सहकारीको संयुक्त लगानीमा पानी उद्योग स्थापना गरी संचालन गरिनेछ ।

(ख) सामाजिक विकास नीति

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

शिक्षाको विकास विना अरु विकास असम्भव प्राय छ त्यसैले शिक्षा क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकास सरकारको मूल लक्ष्य र पहिलो प्राथमिकता हुनेछ ।

- समाजवाद उन्मुख शिक्षा प्रणालीको विकास यस सरकारको दुरदृष्टी हुने छ । साथै स्थानीय सरकारको नजरमा शिक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राखिने छ ।
- विद्यालय समयमा विद्यालयको जानकारी तथा अनुमति विना विद्यालयमा अनुपस्थित भई पठनपाठनमा सहभागी नहुने, राजनीतिक दलको सदस्यता लिई दलको कार्यक्रममा सक्रिय भाग लिने तथा अन्य गैरसरकारी संस्थाको कार्यक्रममा विद्यालय समयमा सहभागी भई विद्यालयको पठनपाठन कार्यमा असर पुर्याउने शिक्षकलाई शिक्षा ऐन, २०२८ अनुसार हुने गरी आवश्यक कारवाहि गर्ने नीति लिईनेछ ।
- समृद्ध शिवालय सुखी शिवालयवासी बनाउन शिक्षालाई सीपसंग, सिपलाई श्रमसंग, श्रमलाई रोजगारीसंग, रोजगारी शिवालय गाउँपालिका निर्माणको एजेण्डासंग जोड्न पहल गरिनेछ ।
- शिवालय गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित सबै सामुदायिक विद्यालयलाई प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाइ सहजिकरण कार्यलाई बढुवा दिन आवश्यक प्राविधिक तथा भौतिक ब्यबस्थापनमा विशेष जोड दिइने छ ।
- समग्र सामुदायिक विद्यालयको शिक्षण सिकाई सहजिकरण कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन गाउँपालिका अध्यक्ष/उपाध्यक्ष र शिक्षा शाखा, शिक्षा शाखा र प्र.अ. तथा प्र.अ. र शिक्षक विच कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरिनेछ ।
- शिवालय गाउँपालिका अन्तर्गत बसोबास गर्ने आम नागरिकलाई उच्च शिक्षाको पहुँचसंग जोड्न पालिका परिसरमा एक बहुविद्यामा आधारित एक स्नातक तह

सम्मको शिक्षण संस्थाको निर्माण, सम्बन्धनको पहल र भौतिक पुर्वाधारको निर्माणको कार्य यही वर्षबाट नै अगाडि बढाइने छ ।

- प्राकृतिक विपतको समयमा बैकल्पिक शिक्षण सिकाई प्रणालिबाट शिक्षण सिकाई सहजिकरण गरी विद्यार्थीको सिकाई सहजिकरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७ अनुसार कार्य अगाडी बढाउन पूर्वाधार विकास गर्न पहल गरिनेछ ।
- शिवालय गाउँपालिका भित्रका सबै सामुदायिक विद्यालयहरुको अनुगमन र नियमन गरी सार्वजनिक विद्यालय समायोजन एवम एकिकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधी, २०७७ अनुसार प्रतिफलमुखी कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका विद्यालय कर्मचारी, लेखा कर्मचारी, बालविकास सहजकर्ता र कार्यालय सहयोगीहरुको मनोबल उच्च बनाउन श्रम ऐन अनुसार न्यूनतम ज्याला उपलब्ध गराउन स्थानीय सरकारले आवश्यक पहल गर्ने छ ।
- शिक्षकको क्षमता विकास नै शैक्षिक उपलब्धिको आधार हो । जसका लागि तह अनुसार विषयगत रूपमा शिक्षकको क्षमता विकास तालिममा विशेष जोड दिइने छ ।
- IEMIS सम्बन्धी कार्य प्रभावकारीताको लागि अभिमुखीकरण तालिम संचालन गरिनेछ ।
- Think Globally Act Locally भन्ने शब्दाशंलाई मनन् गरी स्थानीय परिवेशलाई विश्व बजारमा परिचित गराउन तथा बालबालिकालाई स्थानीय परिवेशको बारेमा अधिकतम् जानकारी गराउन यसै वर्ष स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण तथा छपाई तथा वितरणको कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- साक्षर तथा समुन्नत शिवालय गाउँपालिका निर्माणको कार्यलाई बढवा दिने आवश्यकताको आधारमा सामुदायिक सिकाई केन्द्र वितरणमा जोड दिइने छ ।
- शैक्षिक पार्दर्शिताका लागि एउटा Education App को निर्माणको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- प्रापक सहितको अनुगमन र सुपरिवेक्षण कार्यलाई तदारूपताका साथ अगाडी बढाइनेछ ।
- आवश्यकताको आधारमा पालिका भरिका विद्यालयहरूमा शिक्षण सिकाई रकम विनियोजित गरिनेछ ।
- शिवालय गाउँपालिका भित्रका सबै सामुदायिक विद्यालयहरू मध्येबाट एक जना सिकारु छनौट गरी नमुना विद्यालयमा संचालन गरिने मिहानी एसेमली कार्यक्रममा सहभागी गराई राम्रा सिकाई अनुभवहरूको आदान प्रदानमा गर्न पहल गरिनेछ ।
- अतिरिक्त/सह-क्रियाकलापलाई बढवा दिने विद्यालय स्तरमा नीतिमा व्यवस्था भए बमोजिम कम्तीमा एक महिनामा ९० घण्टा तथा बर्ष दिनमा १०८० घण्टा विद्यालयमा अनिवार्य रूपमा क्रियाकलाप संचालन गरिनेछ ।
- यस गाँउपालिकाका गरिब जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई प्राविधिक शिक्षा अध्यायनका लागि तोकिए बमोजिम सशर्त छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइने छ ।
- स्वच्छ एवम् हरित पृथ्वी विद्यार्थीको हातमा हस्तान्तरण गर्न एक विद्यालय एक बगैचा तथा हरित क्षेत्र निर्माणको कार्यलाई प्रभावकारी रूपले अगाडी बढाइने छ ।
- Teach one, Each one कार्यक्रमलाई बढवा दिईनेछ । साक्षर शिवालय बनाउन तथा असल अनुभव आदान प्रदान गर्न नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- प्राविधिक ,व्यावसायिक ,सिपमुलक,रोजगारमुलक,गुणस्तरीय र जीवन उपयोगी एवम् जनमुखि शिक्षाको विकास गर्दै लैजाने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ । प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा सबैको पहुँच वृद्धि गर्नका लागि छात्रवृत्ति लगायतका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- विद्यालयका शिक्षक, कर्मचारी, विद्यालय व्यवस्थापन समितीका सदस्यहरूले आफ्ना अधिकार क्षेत्रका खरिद विक्री बाहेक अन्य कुनै पनि सार्वजनिक निर्माण कार्यमा सड्लग्न हुन नपाईने कानुनी व्यवस्थालाई अक्षरस कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- विद्यालयमा ई-हाजिरी प्रोत्साहन गरी क्रमश सबै विद्यालयहरूमा लागु गरिनेछ ।
- सार्वजनिक विद्यालयमा जनप्रतिनिधी गएर अध्यापनको निरिक्षण साथै विद्यार्थी अभिभावक जनप्रतीनिधी सम्मिलित सार्वजनिक सुनुवाईका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- शिवालय गाउँपालिकाका सार्वजनिक विद्यालयबाट माध्यमिक तह पुरा गरेका उच्च शिक्षा अध्ययनका निमित्त MEDICAL, ENGINEERING, AGRICULTURE लगायतका विषयमा उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ । यस्तो छात्रवृत्तिमा गरीब, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, जेहेन्दारका लागि विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका केन्द्रमा एक बहु - प्राविधिक शिक्षालय निर्माण गर्न आवश्यक प्रबन्ध गरिने छ ।
- स्थानीय कला, संस्कृति, धर्म, ईतिहास, परम्परा र मुल्यमान्यतामा आधारित स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरी अध्यापनको व्यवस्था गरिने छ ।
- कार्य सम्पादन मुल्यांकनमा प्रभावकारी शिक्षकलाई विभिन्न प्रोत्साहन उपलब्ध गराउने साथै निश्चित मापदण्ड बनाएर तालिम तथा अध्ययनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- Volunteer शिक्षकको रूपमा अध्यापन गराउने चाहने शिक्षकका निम्ती उचित प्रबन्ध गरिनेछ ।
- बृहत विद्यालय सुरक्षा योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा क्रमश पुस्तकालय, विधुतिय पुस्तकालय तथा सानो आकृतीको पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने र शिक्षण सिकाइमा आवश्यक पर्ने प्रविधिमैत्री सामाग्रीको व्यवस्था गर्दै जाने र पाठ्यक्रम र सन्दर्भ सामाग्रीहरूको समेत व्यवस्था गरिनेछ ।

- अन्तर बिद्यालय प्रतियोगिता गर्दा सोही बिद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई मात्रा सङ्लग्न गर्नुपर्ने छ । यसका अलावा आयातित व्यक्ती समावेश गरेको पाइएमा कानुनी कारबाही गरिनेछ
- नियुक्ति, सरुवा, बढुवा छनौट आदि कार्यमा आर्थिक चलखेल गरेको पाइएमा आवश्यक अनुसन्धान गरेर कानुनी कारबाही गरिनेछ ।
- शिवालयमा प्राविधिक क्याम्पस सन्चालनको निम्ती पुर्वाधार निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाईनेछ ।

खानेपानी, स्वास्थ्य तथा सरसफाई

प्रत्येक शिवालयवासीको स्वस्थ र दिर्घ जिवन यस सरकारको मुख्य लक्ष्य हुनेछ ।

- स्वास्थ्य सेवालाई विशेष प्राथमिकतामा राखि स्वास्थ्य क्षेत्रको विशेष सुदृढिकरण तथा सवलिकरणमा स्थानीय सरकारले ध्यान दिनेछ ।
- यस शिवालय गाउँपालिका मातहतका स्वास्थ्य चौकीमार्फत प्रदान गरिने सेवाको गुणस्तरलाई बृद्धि तथा थप सेवाहरु उपलब्ध गरी स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलव तरिकाले प्रदान गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवामा सबैको सहज पहुँच कायम गर्ने पालिकाले एम्बुलेन्सको व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी ढङ्गले अघि बढाईनेछ र आ.व. ०७९/०८० मा नयाँ एम्बुलेन्स खरिद गरी पालिकाको सबै स्थानमा सेवा प्रदान गरिनेछ । साथै शव वाहनको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच कायम गर्ने पालिकाले विशेषज्ञ चिकित्सक सहितको घुम्ति शिविर संचालन गरी प्रत्येक बस्तीमा सेवा प्रदान गर्ने छ ।
- स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा सबैको सहभागिताका लागि सम्बन्धित सरोकारवाला पक्षहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गरी स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाईनेछ । साथै कार्यक्रममा सबै जनताको सहभागि बनाउनको लागि सबै

घरधुरीलाई पुग्ने गरी पालिकाबाट कर्मचारी व्यवस्थापन गरी आवश्यक प्रक्रिया अघि बढाईने छ ।

- सुत्केरी महिलासँग उपाध्यक्ष भेटघाट कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका प्रसुती सेवा केन्द्र (वर्थिङ सेन्टर), आधारभुत स्वास्थ्य चौकीलाई आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री लगायत अन्य भौतिक व्यवस्थापन गर्ने गरी बजेट विनियोजन गरिनेछ । चौविसै घण्टा प्रसुति सेवा संचालनका लागि आवश्यक स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य सामग्री व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई स्वास्थ्य मापदण्ड अनुसार ४ (चार) पटक गर्व जाँच गराउन प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै गर्भवती तथा सुत्केरी आमाको पोषणलाई ध्यान दिदै आवश्यक कार्यक्रम ल्याईनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थास्तरमा आकस्मिक चक्रकोष स्थापना तथा संचालन गरिनेछ ।
- गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको लागि निशुल्क एम्बुलेन्स संचालन सेवालालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका खानेपानी मुहानहरुको पहिचान गरी संरक्षण तथा सम्बर्धन गरिनेछ ।
- पानीजन्य रोगहरुको न्यूनिकरणका लागि मुल सरसफाई अभियान, पानी सुद्धिकरण विधि लगायत कार्यहरुलाई अभियानका रुपमा अघि बढाईनेछ ।
- पालिका क्षेत्रमा पोषणको अवस्था सुदृढिकरण गर्ने स्थानीय रुपमा उपलब्ध हुने खाद्यान्नको उपभोग गर्ने विधि सम्बन्धि तालिम तथा अभिमुखिकरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- निर्माणाधिन १० शैयाको पालिका अस्पतालको निर्माण सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।

- पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सामाजिक नक्शाङ्कन गरी सेवाबाट छुटेका समुदायको पहिचान गरी मुलप्रवाहीकरणको लागि पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक स्वास्थ्यकर्मीहरूको बार्षिक कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा बार्षिक रूपमा एकजना उत्कृष्ट स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवामा सर्वसाधारणलाई सेवा प्रवाह गर्दा, खोप तथा स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्दा सेवाग्राहीलाई सेवा प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी पदाधिकारी वा निकायले सार्वजनिक सुचना समयमै जानकारी गराई सेवाबाट लाभान्वित हुन वन्चित गराईने छैन ।

विद्युत तथा सञ्चार

- आगामी ३ वर्ष भित्रै शिवालयका सबै वडाहरूमा विद्युत प्रसारण लाईन पुर्याईनेछ, जसका लागि सम्बन्धित निकायसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- संचार सेवाको गुणस्तर कायम गर्ने, सञ्चार टावर थप गर्नु पर्ने स्थानमा तत्काल आवश्यक टावर थप गरी सेवा प्रदान गर्ने कार्यका लागि सम्बन्धित निकायसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरीक, अपाङ्ग, अल्पसूख्यक, जनजाति तथा दलित

- यस पालिकाको भौगोलिक विकटता, यातायात साधनको अभाव लगायत कारणले ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ती, एकल महिलाले प्राप्त गर्ने समाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई सम्बन्धित वडा सम्मै पुगि वितरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । सो प्रयोजनका लागि सम्बन्धित सेवा प्रदायक बैकसंग

आवश्यक समन्वय मार्फत अन्य प्रशासनिक जटिलता समाधान गर्दै आ.व २०७९/०८० बाटै सो कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।

- स्थानीय स्तरमा हुने नीति निर्माण कार्यमा महिलाको सारभूत सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- महिलाहरुको आर्थिक सशक्तिकरणका लागि आवश्यकता र मागको आधारमा सीप विकास र उद्यमशिलता विकास तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा व्यक्तिहरुको सामाजिक परम्परागत संकुचित सोचलाई न्यूनिकरण गर्दै पालिकाको व्याप्त बालविवाह, लैङ्गिक हिंसा, छुवाछुत लगायतका सामाजिक कुरिति, कुसंस्कार तथा अव्यवहारिक परम्पराको न्यूनिकरणका लागि समुदायस्तरमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- बालबालिका तथा किशोर किशोरी विरुद्ध हुने हिंसा, यौन दुर्व्यवहार, बालश्रम, बलात्कार जस्ता अपराध विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरी आवश्यक कानूनी सहायता प्रदान गरिनेछ ।
- हिंसा पिडितको राहत, उद्धार, निशुल्क कानूनी सहायता, मनोसामाजिक परामर्श र सिपमूलक कार्यक्रमको लागि आपतकालिन कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासनको आवश्यक पूर्वाधार तथा बालअधिकार सुचकहरु पुरा गर्न आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गरी बालमैत्री वडा तथा स्थानीय तह घोषणा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाईनेछ ।
- बालपोषण भत्ताको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा पालिकास्तरबाट अनुगमन गरी सो कार्यलाई व्यवस्थित गर्न बाल संरक्षण अभिभावक कक्षा संचालन गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकले समाज र राष्ट्रलाई पुर्याएको योगदानलाई सम्मान गरिनेछ ।

- समुदाय, वञ्चितिकरणमा परेका महिला, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, अल्पसंख्यक, वर्गको पहिचान गरी माग र आवश्यकताको आधारमा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। साथै शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी लगायतका क्षेत्रमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्दै आयआर्जन, क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- सामाजिक र आर्थिक रूपले जोखिममा व्यक्तिहरूको राहत र सहयोगका लागि गाउँपालिकामा एउटा सहयोग कोष स्थापना गरिनेछ । प्राथमिकताको आधारमा निजहरूलाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ । र व्यक्तीहरूको गाँस, वास ,र आवासका लागि लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । खाद्य सुरक्षा कायम गर्न आवश्यक कोष निर्माण गरिनेछ ।
- पालिकाको सार्वजनिक सेवाप्रवाह, सार्वजनिक भौतिक पुर्वाधारलाई बालबालिकामैत्री, महिला, जेष्ठ नागरिकमैत्री र अपाङ्गमैत्री बनाउँदै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई सबैको सहज पहुँच पुर्याईनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा मानिसको स्वास्थ्यलाई अत्यन्तै असर पुर्याउने कमसल खालको मदिरा विक्रि वितरण कार्यलाई पूर्ण रूपमा रोक लगाईनेछ र मदिरा वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न निश्चित समय र दर्ता भएका आधिकारिक स्थानबाट मात्र मदिरा विक्रि वितरण गर्ने पाउने व्यवस्था गरी सो व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ । साथै नियम विपरितको कार्य गरेको पाईएमा कानून अनुसार जरिवाना लगायत कडा कारवाहि गरिनेछ ।

(ग) पुर्वाधार विकास निति

शिवालय गाउँपालिकाको समग्र विकास निर्माणका लागि पालिकाको समग्र क्षेत्र समेट्ने गरी वृहत आयोजना बैंकको निर्माण गर्ने र सो आयोजना मार्फत क्रमश योजनाहरू कार्यान्वयन गरी निकट भविष्यमा यस गाउँपालिकालाई विकसित पालिकाको रूपमा विकास गर्ने सरकारको नीति रहने छ ।

सडक

- पालिकाको केन्द्र ऐरेली वजारलाई नमुना शहरको रूपमा विकास गर्न यस क्षेत्रको विस्तृत गुरुयोजना निर्माण गरी आवश्यक मापदण्ड निर्माण गरी Smart City को रूपमा विकास गरिनेछ ।
- विकास निर्माण योजनाको निर्माण गर्दा वातावरणिय प्रभाव मुल्याङ्कन गरी योजना निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
- सडक निर्माण, स्तरोन्नती प्रभावकारी ढङ्गबाट अघि बढाइनेछ ।
- सडक निर्माण तथा मर्मत सुधारका क्रममा सडक क्षेत्राधिकार कायम गर्ने, सडक विस्तार नीति तथा मापदण्डको पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । सडक विस्तार र स्तरोन्नती गर्दा सडकमा पर्न गएका जग्गाहरुको लगत कट्टा गरिनेछ ।
- राजमार्ग देखि गाउँपालिकाको केन्द्र र वडा देखि पालिकाको केन्द्र जोड्ने सडकहरु स्तरोन्नती गरी क्रमश पक्की गर्दै लगिनेछ ।
- आवजावतलाई सहज गर्न कृषि सडक तथा आवश्यक स्थानमा पक्कि तथा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिनेछ ।
- आवतजावतलाई सहज तुल्याउन पालिकामा टुनिबगर-शिवालय-छेडागाड बस सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
- सडक निर्माण गर्दा कम भन्दा कम वातावरणिय क्षति हुने गरी योजना छनौट गरिनेछ । साथै BIO ENGINEERING को अवधारणा लाई विकाससँग जोडि दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप दिगो पुर्वाधार विकास लाई जोड दिईनेछ ।
- आगामी बर्ष देखि निर्माणधिन सबै सडकलाई स्तरोन्नती गरिनेछ । साथै गाउँपालिका रिङ्गरोड निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

भवन

गाउँपालिका क्षेत्रमा नयाँ निर्माण हुने भवन निर्माण कार्यलाई मापदण्ड बनाई लागु गरिनेछ।

- शिवालय गाउँपालिकामा बन्ने नयाँ भवन वडा कार्यालय स्वास्थ्य चौकी विद्यालय भवन सार्वजनिक सौचालय लगायत सम्पूर्ण सरकारी भवनका Architectural Design मा स्थानीय मौलिकता झल्कने गरी निर्माण गरिनेछ ।
- शिवालयको दाहसंस्कार स्थल/घाटमा काठ दाउरा व्यवस्थापन, धर्मशाला, शिवमन्दिरको निर्माण, तटबन्ध नदी नियन्त्रणको लागि एकिकृत पुर्वाधार विकास कार्यलाई विशेष जोड दिईनेछ ।
- कर्मचारी आवास, छात्रावास, धर्मशाला, धार्मिक सभाहल क्रमश निर्माण गरिनेछ ।

(घ) वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति

- पालिकाको पर्यावरण र जलाधार क्षेत्रलाई जोगाउन प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट पालिका क्षेत्रभित्र २०० रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक वनको संरक्षणका लागि वन समुहहरूलाई सक्रिय बनाई क्षमता विकास मार्फत वन डढेलो नियन्त्रण, रुख कटान र जथाभावि खोटो संकलन गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ रोक लगाईनेछ ।
- नदि कटान /पहिरो नियन्त्रण, भू-क्षय बाढी पहिरो नियन्त्रणका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरी वृक्षारोपण गर्ने, सडकको दुवैतर्फ बहुउपयोगी विरुवा रोप्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । सो प्रयोजनका लागि सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको क्षेत्रबाट निकासी हुने सल्लाको काठ तथा खोटो निकासी कार्यलाई पूर्ण रूपमा रोक लगाईनेछ । स्थानीय उपयोगका लागि बनबाट आवश्यक काठ, दाउरा लगायत अन्य वन्यजन्य उत्पादनको व्यवस्थापनका

लागि सम्बन्धित बन उपभोक्ता समितिसंग समन्वय गरी आवश्यक कानून निर्माण गरी व्यवस्थित गरिनेछ । साथै स्थानीय वन ऐन तर्जुमा गरी कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

- गाउँपालिकास्तरिय विपद व्यवस्थापन समिति र वडा स्तरिय विपद व्यवस्थापन समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरी विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालन मार्फत विपद् नियन्त्रण र विपद प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- चिउरी, मेल, नासपाती, जामुन, बेल, चाँप, अमला, राजबृक्ष, गुलमोहर, पारीजात लगायत रक्त चन्दन जस्ता बिरुवाको बृक्षारोपणका लागि आवश्यक स्थानमा व्यवस्था गरिनेछ । साथै जीवन्ती, चुन्ना लगायत बुट्यान सल्लाको अनियन्त्रित कटान कार्यलाई रोक्न सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिसँग सहकार्य गरी आवश्यक कानून निर्माण गरिनेछ ।
- खोलामा करेन्ट प्रवाह गर्ने, बिष मिसाउने, घोरल, रतुवा, चिर, कालिज, कोइली, न्याउली, हुचिल आदीको सुरक्षाको लागि चोरी सिकारीमा प्रतिबन्ध लगाई आवश्यक कारबाही गरिनुको साथै चोरी तस्करीको जानकारी दिनेलाई धन्यवाद सहित पुरस्कृत गरिनेछ ।
- प्राकृतिक रूपमा खोला नदीमा रहेका ताल पोखरीलाई पुनर्स्थापना साथै आवश्यक जल भण्डारण लागि पहल गरिनेछ ।
- जल, जमिन तथा वायु प्रदुषण नियन्त्रण गर्न र पालिका भित्रको फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई व्यवस्थित गर्न पालिका क्षेत्रभित्र उपयुक्त स्थान छनौट गरी डम्पिङ साईटको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ड) संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवाप्रवाह नीति

- कार्यालयको O & M (संगठन र व्यवस्थापन) गरी कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारीको दरबन्दी कायम गरिनेछ । कार्यालयलाई आवश्यक रहेको करार

कर्मचारी तथा करार शिक्षक व्यवस्थापनका लागि एउटा कार्यदल गठन गरिनेछ र सो कार्यदलले दिएको प्रतिवेदनका आधारमा करार तथा ज्यालादारी कर्मचारी तथा शिक्षकको व्यवस्थापन गरिनेछ । तत्काल कार्यालयलाई आवश्यक जनशक्ति परिपूर्ति गाउँपालिकाको कर्मचारी व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५ अनुसार गरिनेछ । कार्यालयलाई आवश्यक भएको र अपुग जनशक्तीको परिपुर्तिका लागि सम्बन्धित निकायमा माग गरी पठाईनेछ ।

- गाउँपालिकाको सम्पूर्ण सार्वजनिक सुचना तथा जानकारीहरू वेभसाईट मार्फत सार्वजनिक गर्न गाउँपालिकाको वेवसाईटलाई प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- शिवालय गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सबै सार्वजनिक विद्यालयमा हुने विकास निर्माण कार्यलाई सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरूप विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी तथा विद्यालयका शिक्षक कर्मचारीलाई पुर्ण रुपमा निषेध गरी छुट्टै निर्माण समिति/खरिद समिति गठन गरी योजना निर्माण कार्यलाई अघि बढाईनेछ ।
- कार्यालय र अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूबाट वितरण गरिने सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई मर्यादित, व्यवस्थित र गुणस्तरिय बनाउनका लागि सेवा प्रवाहको मापदण्ड निर्धारण गरी पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- पालिकाको केन्द्रमा रहेको बजार क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार सडक वत्ता व्यवस्थापन र सि सि टि भि क्यामरा जडान गरिनेछ ।
- निर्माणाधिन गाउँपालिका प्रशासकीय भवन निर्माण सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिनेछ । साथै वडा कार्यालय निर्माण हुन बाँकी वडामा भवन निर्माणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- प्रवाह हुने सेवालालाई सर्वसुलव, छरितो र प्रविधिमैत्री बनाईनेछ । गुनासो पेटिका व्यवस्थापन गरी नियमित गुनसो सुनुवाईको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- वडा कार्यालयबाट हुने सेवा प्रवाहलाई नियमन र सुधार गर्न वडा अनुगमन प्रणाली लागु गरिनेछ।
- पञ्जिकरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न प्रत्येक वडाबाट अनलाईन घटना दर्ता प्रणाली लागु गरिनेछ । सो प्रयोजनका लागि आवश्यक भौतिक संरचना र कर्मचारीलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । घटना दर्ताको हस्तलिखित अभिलेखलाई व्यवस्थित गर्न Digitization गर्ने कार्यलाई अघि बढाइनेछ ।
- पूर्वाधार विकास लगायतका उपभोक्ता समितिद्वारा गरिने कामलाई गुणस्तरिय र थप व्यवस्थित गर्नका लागि योजना कार्यान्वयनको सुरु चरणमा उपभोक्ता समिति अभिमुखिकरण तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सूचालन गरिनेछ ।
- कार्यालय र वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि दैनिक खाजा भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ।
- कर्मचारी शिक्षक लगायत मातहतका सबै सेवा प्रदायक सबैको कार्य प्रगतिको जिम्मेवारी तथा मुल्याङ्कन गरी निश्चित अंकभार तोकी कार्यप्रगति सम्झौता गरिने छ । साथै पदीय मर्यादा र जिम्मेवारी पुरा भए नभएको जानकारी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई चौमासिक वा आवश्यक पर्दा अन्य समयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरिय बनाउन र कर्मचारिको वृत्ति विकासलाई ध्यानमा राखि समय समयमा सबैलाई समेट्ने गरी विभिन्न तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(च) वित्तिय व्यवस्थापन निति

- गाउँपालिकाको राजस्व संकलनलाई थप पारदर्शी बनाई राजस्व संकलन वृद्धी गर्न राजस्वका थप क्षेत्र पहिचान गरिनेछ।

- विकासका सामान तथा सामाग्रीहरू जस्तै: पाइप, सिमेन्ट, छड, रड, औजार लगायतका सामानहरू प्रयोग नगरी सम्बन्धित निकायमा नबुझाई आफ्नो घरमा विना प्रयोजन भण्डारणमा राख्न पाइदैन र त्यस्तो सामान सम्बन्धित वडा कार्यालय मार्फत गाउँपालिकालाई बुझाउनु पर्नेछ । त्यस्ता सामानको प्रयोजन र कानुनी प्रक्रिया स्पष्टरूपमा दिनुपर्नेछ ।

सभाका उपाध्यक्षज्यू तथा

सभाका सदस्य ज्यूहरू,

लोकतान्त्रिक विधि र पद्धतिबाट निर्माण गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी र व्यवस्थित कार्यान्वयन गर्न सबै विकास साझेदारसँग सहकार्य, रचनात्मक सहयोग तथा साझेदारीको अपरिहार्य आवश्यकता छ । यसैले यस सम्मानित गाउँसभा मार्फत समृद्ध शिवालय गाउँपालिका निर्माणको महाअभियानमा सहकार्यका लागि सम्पूर्ण सरकारी निकायहरू, निजी क्षेत्र, अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरू, सहकारी संस्थाहरू, गैर सरकारी संघ संस्थाहरू, विभिन्न विकास साझेदारहरू, टोल विकास संस्थाहरू एवं अन्य सरोकारवालासँग म हार्दिक अनुरोध गर्न चाहान्छु ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले यस गाउँपालिकाको समग्र विकासमा सकारात्मक र दुरगामी प्रभाव पार्ने विश्वास लिदै आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम मस्यौदा तयार पार्न प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नु हुने संघीय सांसद तथा प्रदेश सभाका माननीय सदस्यज्यूहरू, विषय विज्ञ महानुभावहरू, राजनैतिक दल, नागरीक समाज, बुद्धिजिवि मित्रहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखाका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, गैर सरकारी संस्थाका साझेदार मित्रहरू, टोल विकास संस्थाका मित्रहरू, विकास साझेदार मित्रहरू, शिक्षक, प्राध्यापक, पत्रकार तथा यस

गाउँपालिकावासी सम्पूर्ण दाजुभाई दिदिवहिनीहरु एवं गाउँपालिकाका हरेक गतिविधिको बारेमा सत्यतथ्य सूचना प्रवाह गरी सहयोग पुऱ्याउनु हुने सञ्चारकर्मी मित्रहरुलाई म हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद !

.....
शेर बहादुर शाही
अध्यक्ष
शिवालय गाउँपालिका
जाजरकोट